

Материалите в рубриката са от Научна конференция на тема:
НАУКА И ЛЪЖЕНАУКА – БОРБА В ИМЕТО НА ИСТИНАТА,
организирана от Съюза на учените в България – Комисия по етика
и Събранието на академиците и член-кореспондентите на БАН,
с подкрепата на Българската академия на науките
(23 ноември 2017 г., Големия салон на БАН)

НАУКА И ЛЪЖЕНАУКА ЗА СИГУРНОСТТА – МЯРА СПОРЕД МЯРА

Проф. д.н. инж. **Стойко Стойков**,
доц. д-р инж. **Петър Маринов**,
секция „Сигурност и отбрана“ към СУБ,
проф. д.н. **Севдалина Димитрова**,
доц. д-р инж. **Румен Маринов**,
СУБ – клон Велико Търново

*С враг врагувам – мяра според мяра,
с благ благувам – вяра зарад вяра...*
Пейо Яворов

Навлизането на човечеството в ерата на ноосферата¹ налага на нации като българската да концентрират вниманието си върху натрупването на интелектуален потенциал, потребен за укрепването и развитието на благосъстоянието на българското гражданско общество, както и на собствено място в интеграционен, съюзен и коалиционен план. Посредством националния духовен потенциал България може да устои на външни и вътрешни неблагоприятни въздействия и да се развива успешно в световното интелектуално съревнование.

Лъженаука или псевдонаука (от гр. ψευδής – лъжлив, неверен, и наука) е вид твърдение, дейност, метод, практика или теория, които твърдят, че са научни и на пръв поглед дори може да изглеждат такива, но на които липсват някои от характеристиките за науката изисквания: не използват научния метод; не могат да представят разумни и достоверни доказателства; не отговарят на елементарни научни критерии [21].

Разбира се, съществуват епистемологични

разногласия по отношение на научния метод и използваните критерии за разграничаване на науката от псевдонауката и по принцип за намиране на обективен и надежден начин за класифицирането им. Псевдонауката се характеризира с неяснота, непълнота, изопачаване или преувеличаване на ефектите и обикновено с липса на развитие на теорията и нежелание за експериментална проверка [5].

Целта, която си поставяме в тази статия, е да бъдат представени валидни заключения за взаимовръзката между динамиката в рейтинга на университетите в сферата на образованието и науката за сигурност и публикационната активност (псевдоактивност) на академичния им състав в контекста на лъженауката. Научният подход е система от принципи (които се развиват и променят), с помощта на които се достига до обективно познание на действителността (думата подход² има гръцки произход и означава „изследване, учение, път на познание“).

Научният подход е съвкупност от наблюдае-

¹ Ноосфера (гръц. νόος – разум и σφαῖρα – сфера) – термин, предложен от Едуард Леруа. Ноосферата е нов стадий на еволюцията на биосферата – сфера на Разума.

² Съвкупност от начини и средства за пристъпване към определен проблем.

ния, измервания, предположения, експерименти и верификация. Логичното му прилагане се състои в разпознаване на науката от лъженауката и различни форми за получаване на познания. Тази съвкупност от начини и средства има конкретна поредност, като отчита основната цел на научния подход, която несъмнено е да бъдат изведени валидни изводи от достъпната информация, без стремеж, че изводите са верни.

Бихме могли да обобщим, че научният подход представлява средство за придобиване на положителни, позитивни знания.

Прилагането на научния метод представлява разликата между науката, лъженауката и някои други форми за получаване на знания. Разграничението между наука и лъженаука е екзистенциален въпрос, известен още като проблем за демаркацията.

Според Чарлз Дарвин „Невежеството по-често води до убеденост, отколкото знанието. Онези, които знаят малко, са именно онези, които настояват, че един проблем може или не може да бъде решен!“ [19].

Научни трудове, издадени без рецензии, биха могли да се отхвърлят едва след тяхното публикуване и това често води до скандали, по-известни ни като „Ефект на Галилей“, тъй като едно научно изказване не извлича никаква валидност от нещо, което е преразказано, дори от съкровищницата на световната наука – Google.

Неутвърден официално труд на доста псевдоучени или самоопределили се за водещи експерти в сферата на сигурността правят аналогии, че са като Галилео Галилей³, преследван заради научната си теория, влизаща в противоречие с религиозните представи на заобикалящия ги свят. Това дава допълнително в собствените им представи ореол на „борци със закостенялата и феодална официална наука“. При по-внимателно разглеждане обаче следва да се признае, че подобна аналогия е неуместна. Едва ли е коректно да се сравнява Инквизицията с нейния репресивен апарат и съвременното научно общество. Освен това, въпреки противодействието на църквата, много скоро учението на Николай Коперник е признато от учените за разлика от ученията и опитите за научен анализ на псевдоучените и експертните на „партийно наложените“ в сектора за сигурност експерти [3].

В същото време консервативни представители на научното общество, говорейки от името на науката, в съчетание с тоталитарен държавен режим могат да задушат челната научна мисъл не по-зле от Светата инквизиция [13]. Пак по същата, но диаметрално противоположна причина „военната наука“ и „военнонаучните изследвания“ повече от десетилетие бяха в нелегалност поради започнатата „демократична реформа чрез забрана“ в сектора за сигурност и отбрана, въпреки декларираната готовност да се прекрати вмешателството на идеологията и партизацията в научния процес.

Учените в областта на националната сигурност и отбраната са от особената порода представители на науката, които извършват осмислена дейност за формирането на научната картина за сигурност в света чрез научна дейност и квалификация в определена форма, получила признание от научното съобщество.

В света на пазарната икономика, наричана още „икономика на поискването“, победителят печели всичко и това превръща с главоломна скорост образованието в „луксозна стока“ с висока цена, а мозъкът се превръща в следващото бойно поле [5]. В един свят, където границите изчезват и стремежите се променят, образованието е алтернативата, която помага да се намери смисъл и цел в живота.

Когато неграмотността все по-осезателно чука на вратите на университетите в България, за нас е страшен отговорът на въпроса – какво се получава на техните изходи? Виктор Юго е казал: *Този, който отваря училище, затваря затвор.*

А ние можем да перифразираме – който днес затваря училища, утре ще трябва да гради затвори.

Университетското образование, предимно в магистърските и докторските програми, е невъзможно без ефективната научноизследователска дейност и „Европа на знанието“ в рамките на „петата“ свобода недвусмислено заяви, че утрешните знания започват от днес.

Наистина действително нямаме „измерител, къде точно се намираме в този динамичен свят на образованието“, но усещането е за непрестанно движение надолу – и то се потвърждава от броя на обучаващите се във висше учебно заведение, които заминават да учат в чужбина. Проблем е и недостигът на университети в България, присъст-

³ Италиански физик, астроном, астролог и философ, считан заедно с Френсис Бейкън за основоположник на съвременния научен метод. Основният принос на Галилео Галилей към научната революция е използването на количествени експерименти и математическата интерпретация на резултатите от тях

ващи в световните класации, както и минималният дял на български публикации в международни научни списания. Можем убедено да твърдим, че базовата разлика между средното и висшето образование е, че при второто очакванията са професорът не без специална цел да възпроизвежда мисли, които принадлежат на друг от „препоръчани“ учебници, а да е част от научното търсене в дадената образователна област.

От много време всички в системата на висшето образование си задават въпроса, Дирекция

„Висше образование“ и Дирекция „Наука“ в Министерството на образованието и науката на различни етажи ли се намират, за да не могат или просто не искат да говорят на един език чрез нормативните си документи.

В Стратегия за развитие на висшето образование в Р. България за периода 2014 – 2020 г. се казва, че: „Днес системата на висшето образование в България е изправена пред двойно предизвикателство: от една страна, да се ускори и завърши започналият процес на структурни реформи,

Таблица 1. Най-добрите университети на Балканите за 2016 и 2017 г

№	ДЪРЖАВА	МЯСТО	01.2016	УНИВЕРСИТЕТ
			07.2016	
			01.2017	
1	Greece – (6)	237 248 (6) <u>279 (6)</u>		Aristotle University of Thessaloniki National and Kapodistrian University of Athens
2	Slovenia – (1)	286 292 (1) <u>336 (1)</u>		University of Ljubljana / Univerza v Ljubljani
3	Turkey – (9)	491 456 (9) <u>534 (9)</u>		Istanbul Technical University/İstanbul Teknik Üniversitesi Middle East Technical University/Orta Doğu Teknik Üniversitesi
4	Croatia (Hrvatska) – (1)	479 535(1) <u>563 (1)</u>		University of Zagreb
5	Serbia – (1)	479 535(1) <u>568 (1)</u>		University of Belgrade/Универзитет у Београду/ Univerzitet u Beogradu
6	Cyprus – (1)	696 652 (1) <u>695 (1)</u>		University of Cyprus
7	Romania – (1)	938 918 <u>865 (1)</u>		University Babes Bolyai
8	Bulgaria 379 EU	840 813 <u>931</u>		Sofia University St Kliment Ohridski/ Софийски университет „Св. Климент Охридски“
9	Bosnia and Herzegovina	1820 1881 <u>2002</u>		University of Sarajevo / Univerzitet u Sarajevu
10	Montenegro	2997 2449 <u>2373</u>		University of Montenegro / Univerzitet Crne Gore
11	Macedonia	3091 1078 <u>1519</u>		University Goce Delcev Stip Ss Cyril and Methodius University Skopje
12	Albania	4928 5141 <u>5471</u>		Epoka University / Universiteti Epoka

като се преодолее изоставането спрямо водещите европейски страни; от друга страна – да се реализира успешно процесът на стратегическа трансформация на висшето образование; от допълваща обслужваща сфера във фактор за печелене на предимство в европейската и глобалната надпревара за знания, умения, икономически и материален просперитет и духовен напредък“.

При това състояние на нещата е напълно логично класирането на българските университети в световната класация – Webometrics Ranking of World Universities.

От 2004 г. Web – класацията (или Webometrics класиране) се публикува два пъти годишно (данните се събират по време на първите седмици на януари и юли публично в края на двата месеца), която обхваща повече от 27 000 институции за висше образование в световен мащаб. Създателите възнамеряват да мотивират институции и учени да имат присъствие в интернет, което отразява точно техните дейности.

На Таблица 1 е показано класирането според Webometrics Ranking of World Universities (<http://www.webometrics.info/en/Europe>) [23] на най-добрите университети за съответните държави в региона ни в трите последователни класирания за 2016 (януари и юли) и 2017 (юли).

Сред първите 1000 университета в света има само **1 български** – Sofia University St. Kliment Ohridski / Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – на **931** място, и съответно **379** място сред университетите на Европа.

Сред първите 3000 университета в света има само 3 (три) български съответно: освен Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Plovdiv University Paisii Hilendarski / Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ – **2907** място и Technical University of Sofia / Технически университет – София – **2969** място.

Сред първите 5000 университета в света освен посочените 3 университета – (СУ „Св. Климент Охридски“; ПУ „Паисий Хилендарски“ и Технически университет – София) се класират още 15 университета [19].

В региона на Балканите водещият български университет СУ „Св. Климент Охридски“ заема не дотам престижното **21** място, като преди него се класират 9 университета от Турция, 6 универси-

тета от Гърция и по един университет от Словения, Хърватска, Сърбия, Кипър, а вече и Румъния. След нас са само университети на Босна и Херцеговина, Черна гора, Македония и Албания! Това е засега!

Ако Web изпълнението на дадена институция е под очакваната позиция според техните академични постижения, университетските власти трябва да преразгледат своите уеб институционални профили, отворения достъп и политиката си на прозрачност, като насърчават увеличението на обема и качеството на своите електронни издания. Тази класация е финансирана от Седмата Рамкова програма ACUMEN на Европейската комисия за капацитет и наука в обществото 2010.

В класацията на Ranking Web 2016 – (Edition 2016.2.1 July), 2017. Ranking Web of Universities – The January edition (2017.1.1)⁴ и July 2017 Edition: 2017.2.1 са включени **27 764** университета в света (**5863** от Европа, **56** от България), които участват в тази класация по следните критерии с определено тегло:

- **Presence Rank*** – присъствие – 10%;
- **Impact Rank*** – видимост – 50%;
- **Openness Rank*** – откритост – 10%;
- **Excellence Rank*** – съвършенство – 30%.

Класацията Web позволява да бъде проследена и динамиката в класирането на университетите в България, които в съответствие със съвременните тенденции в развитието на науката за сигурност разширяват обучението в професионално направление – 9.1. „Национална сигурност“, от област на висшето образование – 9. „Сигурност и отбрана“, като се позиционират успешно в изключително динамично променящата се конкурентна среда в науката, образованието и обучението за сигурност (Таблица 2).

От представената таблица е видно, че въпреки подобрието си в критерий Presence Rank* – присъствие, от 640 на 507 място, влошаването на Impact Rank* – видимост, от 1150 на **1457** място е поставен Софийският университет от 840 на 931 място!

За 11 университета, акредитирани за обучение в ПН 9.1. „Национална сигурност“, е видна същата посока на ускорено движение към низходящи позиции с изключение на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, което от 10 987 място сега заема **7415** място!

⁴ This ranking has been funded by the Project ACUMEN.European Commission 7th Framework Programme, Capacities, Science in Society 2010. Grant Agreement 266632 and the CSIC Intramural 201310E040

* Данните за СУ „Св. Климент Охридски“, който е с най-висок рейтинг от висшите училища от нас, са дадени за сравнение с рейтингите на университетите в направление 9. „Сигурност и отбрана“.

Таблица 2. Рейтинг на университетите в област на висшето образование – 9. „Сигурност и отбрана“

BG ranking	World Rank	University	Presence Rank* присъствие	Impact Rank* видимост	Openness Rank* откритост	Excellence Rank* съвършенство
1	840	СУ „Свети Климент Охридски“**	640	1150	1053	1016
1	813		601	1158	976	1010
1	931		507	1457	900	1024
4	2500	НБУ	831	2511	3789	3689
4	2753		1061	2864	4132	3664
5	3074		954	3376	4214	3783
8	3305	РУ „Ангел Кънчев“	4697	6056	2868	4060
9	3595		4284	5760	3231	4032
9	3563		2741	5695	3525	3993
12	4199	ЮЗУ „Неофит Рилски“	4920	7326	3829	4706
14	4644		4773	7321	5081	4673
14	4489		3232	7129	5540	4539
14	4374	ВУ „Св. св. Кирил и Методий“	6135	6896	4011	4706
21	5072		6843	7114	6664	4673
20	5681		3472	7205	6899	5254
15	4479	ШУ „Епископ К. Преславски“	12283	10330	3727	3967
17	4936		12950	10608	4209	3939
21	5808		12182	10634	6520	4539
33	10987	ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“	6182	11143	4121	5824
32	8342		5535	11613	5211	5778
26	7415		4452	9212	5842	5789
25	6356	ВСУ „Черноризец Храбър“	1990	5570	4121	5824
26	6723		4477	6040	7788	5778
28	7481		3772	6771	8532	5789
30	8887	УНИБИТ	9731	11890	4121	4706
24	6485		10289	12381	4398	4673
30	7625		5592	12873	4944	5254
37	12544	НВУ „Васил Левски“	11560	12046	4121	5824
33	10341		7647	12343	6949	5778
35	11013		7393	12572	7701	5789
42	14165	Академия на Министерството на вътрешните работи	10402	14386	4121	5824
40	15910		11316	15056	8635	5778
46	15893		10215	15296	9491	5789
51	20110	ВА „Г. С. Раковски“	13868	20667	4121	5824
49	19560		14137	20153	8635	5778
51	19775		13651	19865	9491	5789
55	23253	ВУСИ – гр. Пловдив	25408	22780	4121	5824
54	23763		23448	23306	8635	5778
54	22807		22881	22441	9491	5789

The Webometrics рангът на университетите е силно свързан с обема и качеството на съдържанието, публикувано в Интернет. Такива съдържания за индикатора „присъствие“ трябва да произхождат от факултетите и други учебнонаучни звена на университета или чрез специално споразумение с външни автори.

Размер (брой страници) на основния уеб домейн⁵ на институцията е определящ. Той включва всички поддомейни, които споделят уеб домейна и всички типове файлове, включително богати файлове като PDF документи – източник е SOURCE – Google (Източник – Google) .

⁵ Домейн (на английски: domain – област, владение) е част от йерархическото пространство на глобалната Интернет мрежа, която има собствено уникално име (име на домейн), което трябва да отговаря на определени изисквания. Общият брой на регистрирани домейни приближава 200 млн.

Индикаторът „видимост“ позволява да се измери въздействието на съдържанието на уеб-сайтовете с помощта на външни inlinks като пълномощник. Определящ е броят външни мрежи (подмрежи) с произход от препратки към уеб страниците на институциите. След нормализиране се избира максималната стойност между двата източника – източник – Ahrefs Majestic-Ахрефс [14].

По отношение на индикатора „откритост“ се оценява прозрачността, като се използват данните от институционалните профили на университетите в Google Scholar – Цитати. Ако даден университет или преподаватели не са включени, то моля, насърчавайте ги те да създадат (доброволно) свои собствени (Google Scholar – Цитати) публични профили с нормализирано (официално) име на университета в принадлежност и използване на институционалния имейл адрес. Определящ е броят цитати от водещи автори според източника. (Вижте „Прозрачно класиране“ за допълнителна информация Google Scholar Citations).

По отношение на индикатора „съвършенство“, данните Scimago [18] (топ 10% на най-цитирани статии от дисциплина) са за период от пет години (2011 – 2015). Определящ е броят документи сред първите 10%, цитирани в 26 дисциплини по данни за петгодишния период (2011 – 2015). Scimago Lab е технологична компания, предлагаща иновативни решения за подобряване на научната видимост и онлайн репутацията, с което по този начин университетите ще избегнат потъване

в лъженауката.

Scimago Lab работи в тясно сътрудничество с международни партньори от областта на издаването, доставчиците на научна информация, университетите и правителствените агенции. В резултат на връзките за сътрудничество с Elsevier, с които съвместно разработва съвременни аналитични инструменти и концепции за оценка, тя изпъква в уеб средата за оценка на списанието SCImago Journal & Country Rank и докладите за SIR, които анализират резултатите от изследванията на институциите в целия свят.

По какъв възможен начин биха се появили учените от сектора за сигурност в библиографските и наукометричните база данни (Scopus, Thomson Reuters: web of science) [4], ако няма научна област с база данни, в която техните научни трудове да бъдат презентирани, оценени и цитирани?

От 115 реферирани български научни издания в световните наукометрични бази данни няма нито едно в област „Сигурност и отбрана!“. Един истински „Параграф 22“ – как да станеш известен, когато си в нелегалност и някой друг решава, че „класифицираната ти информация“ за сигурността може да се превърне в „квалифицирана като секретна за служебно ползване!“.

Едно сравнение, към 30.05.2017 г. само 8 списания в областта на сигурността, показани в Таблица 3, са получили индексирание в „Scopus“ с други области в науката (preview, 2017) [4].

Таблица 3. Списания в областта на сигурността

№	Source title	CiteScore	SJR	SNIP	Type
1.	Eurasip Journal on Information Security This source is Open Access	1.90	0.314	1.767	Journal
2.	International Journal of Network Security This source is Open Access	1.88	0.507	2.142	Journal
3.	International Journal of Communication Networks and Information Security This source is Open Access	1.46	0.418	1.642	Journal
4.	International Journal of Security and its Applications This source is Open Access	0.47	0.210	0.718	Journal
5.	Homeland Security Affairs This source is Open Access	0.32	0.143	1.036	Journal
6.	Journal of Human Security This source is Open Access	0.30	0.124	0.278	Journal
7.	Journal of Strategic Security This source is Open Access	0.20		0.351	Journal
8.	Central European Journal of International and Security Studies This source is Open Access	0.10	0.106	0.106	Journal

За съжаление, проблемите, които бяха заложени пред науката за сигурност в 7-ма Рамкова програма с хоризонт до 2013 г., продължават и в наследилата я програма – „Хоризонт 2020“, за която на 12 април 2016 г. Европейската комисия публикува първия Годишен доклад! [7].

„Horizon 2020 – The EU Framework Programme for Research and Innovation“ е Осмата Рамкова програма на Европейския съюз за научни изследвания и иновации, която ще продължи от 2014 г. до 2020 г. Тя заменя Седмата Рамкова програма за научни изследвания (7РП), която обхваща периода 2007 – 2013 г. с бюджет от около 55 млрд. евро. „Хоризонт 2020“ е най-голямата в историята Рамкова програма на ЕС за научни изследвания и иновации, като 7-годишният бюджет е на стойност почти 80 млрд. евро (<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>).

ScienceDirect Freedom Collection е водеща интердисциплинарна колекция, насочена към академичната общност. Тя дава достъп до повече от 12,6 млн. статии от повече от 2500 рецензирани (peer review) списания, включително списания на отворен достъп. Лицензът на МОН включва достъп до пълния текст на списанията от 2008 г. насам. Съдържанието е лесно откриваемо, с интелигентни търсещи инструменти, с възможности за намиране на сходно съдържание, модерен интерфейс и функции за запазване и споделяне на съдържание [17].

Престижът на научните списания се извоюва с времето и зависи от много фактори, като не всички се поддават на количествена оценка. Във всяка академична дисциплина има влиятелни списания, които получават много заявки за публикуване и могат да подбират съдържанието си. Въпреки това, има и по-малки списания с отлично качество.

Един добър пример за поглед в бъдещето е решението на Селскостопанската академия да качи новите си научни издания в модерна онлайн платформа. По този начин процесът на подготвителните работи на броевете ще бъде възможен в онлайн режим. Това би улеснило връзката между автори, рецензенти и редактори. Петте научни списания ще притежават същите заглавия на английски, с които ще се представят в Интернет. Изданията ще излизат в режим на свободен достъп (open access), което означава, че ще бъде предоставен пълният текст на статиите за всички заинтересовани. Това

ще повиши видимостта и популярността на публикацииите на учените от Селскостопанската академия.

Осъвременяването на научните списания налага и повишаване на изискванията към качеството на публикациите [16]. Това е прекият път за включване на изданията в най-авторитетните в света наукометрични системи Web of Science и Scopus, както и вероятното получаване на импакт фактор в бъдеще.

Всеки учен отпечатва с очакване, че неговата научна публикация ще намери отзвук сред читатели. След нейното публикуване първо трябва да се появи във вторичните литературни източници. Това е първата стъпка за включването му в световния научен процес. Впоследствие е необходимо да получи оценка и признание на изведените научни резултати чрез цитирането им в първичните литературни източници от други учени. Това е „нормалното“ движение на научното знание и ако то не измине този път, неговата ценност за науката винаги е под въпрос, защото другото движение е лъженаука.

Импакт факторът остава изключително важно нещо в оценката на списанията и избора на учените да публикуват в тях, защото за част от учените е най-важното при писането на статии те да имат възможност да публикуват своите материали в списания с колкото се може по-висок импакт фактор. На списанията без импакт фактор е все по-трудно да ги привличат и да ги стимулират да пишат и публикуват в тях [1].

Възможно е качествени научни резултати да останат незабелязани, ако не се намери подходящото място за тяхното публикуване. Условно научните списания (print journals) се подреждат в следния ред: отлични; над средното ниво; средно ниво; под средното ниво и маргинални [9].

Стремежът е да се публикува в списания с по-висок от средния⁶ импакт фактор. Основната цел на едно научно издание е то да бъде включено в световната система за рефериране, индексирание и оценяване. Включването му в тази система предполага изпълнение на редица критерии. Най-важният е анонимното рецензиране от независими експерти.

Постоянно внимание ISI⁷ обръща на приблизително 7000 научни списания или почти 10% от списанията, включени в световната система за рефериране, индексирание и оценяване. За тях всяка

⁶ По данни от African Quality Centre for Journals импакт факторът варира между 0,452 до 12,685 в зависимост от научната област (към 03.01.2018 г.).

⁷ International Scientific Indexing

година ISI отбелязва числените стойности на няколко основни наукометрични показатели – импакт фактор на списание (IF) и индексът на незабавност (II).

Импакт факторът е важен показател, чрез който може да се оцени значимостта на едно научно списание, особено когато то се сравнява с други списания от същата област [11]. При условие, че през две последователни години списанието е публикувало общо „С“ статии, а през следващата година в световната система за рефериране, индексирание и оценяване са открити „В“ техни цитати, то импакт факторът на списанието за тази година се определя чрез формулата: $IF = B/C$.

Индексът на незабавност показва колко пъти статиите, публикувани в списанието в текущата година, са цитирани през същата година.

Изследванията ни показват, че импакт факторът през годините е колеблив. Затова меродавност има последният по време списък на контролираните от ISI списания с техния импакт фактор.

Съществена съвременна характеристика на отделната статия, а не на списанието, където тя е публикувана, е времето на отзвук (Response time). Според мнението на голяма група експерти, наука в най-общ смисъл е система от обективно знание. По-точно, науката е знанието за възприемания свят, добито чрез емпирични научни методи, основано на наблюдаеми явления, което може да бъде както потвърдено, така и отхвърлено. Въз основа на това мисията на науката е да проправя разумния път на практиката в противоборство на лъженауката.

Дебатът за качеството на решенията в системата за сигурност у нас трябва да навлезе в нова, много по-професионална и много по-продуктивна фаза. Нарастващите предизвикателства пред националната политика за сигурност, породени от съществуващите заплахи и рискове в новата среда, предполагат формулиране и прилагане на нова, базирана на научни знания, дългосрочна държавна политика за сигурност и отбрана, както и стратегия за нейното изпълнение, а не импровизации с привкус на целесъобразност [3].

Предмет на дискусии в много научни форуми е управлението на знанието в системата за сигурност. При тази система вземането на решение е проява на знание. Тя през цялото време на своето съществуване генерира и управлява собственото си знание в информационната епоха на знанието, при това в непрекъснато нарастваща потребност от систематизиране на връзките (опериране) в самата нея. Многопосочните и скоротечни промени

в съвременната интегрирана среда за сигурност и необходимостта от бърза и ефективна реакция на системата за сигурност налагат структурирането на основния процес на нейната дейност в контур на непрекъснато обучение. В него са задължителни периодичните прегледи на набора от управляеми променливи, формирането на нови стратегии за тяхното управление и детайлно отчитане на промените в последствията. Това ще позволи на базата на информационно осигурени и научно обосновани решения управлението на системата за сигурност и отбрана да подходи по подходящ начин към реакциите на системата на промените в средата за сигурност [2].

Продължаващата масова самодейност, субективното откриване и закриване на университетски специалности в сигурността и отбраната като област на висшето образование възпроизвеждат добре познатите ни експерти, специалисти, стратегии и лидери, представляващи вече определено една от вътрешните заплахи за националната ни сигурност в контекста на лъженауката.

Академичният състав започна и „самоопределяне“ на своите компетентности в едно саморазвиващо се от компетенции професионално направление, стремящо се към себедоказване на своя интердисциплинарен характер. Позовавайки се на ЗВО – чл. 10.3.(б) на сайта на МОН (<http://www.mon.bg/?go=page&pageId=8&subpageId=78>), единствено Регистърът на академичния състав на висшите училища е „за служебно ползване!“. Кому ли е необходима и „удобна“ тази секретност и защо Министерството на образованието и науката крие на колко места едновременно се трудят тези „научни стахановци“ и как ли с едни и същи учебни материали по еднакви или сходни учебни дисциплини в различни специалности едновременно лобират и мотивират чрез морал своите обучаеми от различните университети да бъдат достойни представители на поредния за тях ВУЗ?! И с какви публикации, от името на кой ВУЗ биха доказали своята интердисциплинарна компетентност и компетенции?!

За 20 години професионалните направления, в които са обучавали държавните ВУЗ, от 190 наразнаха на 300, а специалностите – от 200 на 800 (при това без магистърските програми), но в бъдеще време фрагментирането в повече специалности с цел привличане на повече студенти ще носи повече негативи, отколкото положителни резултати. Масовизацията на висшето образование доведе до забележим спад в неговата репутация.

Уникална е девалвацията ни като обще-

ство, което превърна образованието не в ценност, а в житейска потребност с единствена цел – личностно себеустройство и кариеризъм при липсата на базисните знания, изискуеми за съответното образование... В тази „война на тронове“ ведомствените ВУЗ, подчинени на административния си мениджмънт, се превърнаха от уникални в „уникати“ на сектор „Сигурност и отбрана“.

Разликата между учения експерт и експерта лаик в системата за сигурност показва системно надценяване на знанието и способността за прогнозиране. При вторите не е важно дали отделната оценка е вярна, а отразява разликата между това, което хората действително знаят и това, което си мислят, че знаят, за да угодят с разчетите си на поредния управленски екип, определящ възнаградението им.

Обществото ни отдавна е осъзнало необходимостта от изграждане на квалифицирани и компетентни кадри за институциите, свързани с различните аспекти на сигурността. Съдържанието на съществуващите образователни и обучаващи форми в държавните и частните университети и в някои ведомства обаче не отговаря на съществуващите, а още по-малко – на очакваните предизвикателства. Вакуумът е толкова голям, че е невъзможно да се преодолее без национална концепция и съответно на система за образование и квалификация в сферата на сигурността; утвърждаване на тази основа на изисквания и стандарти за заемане на административните длъжности, свързани със сигурността, във всички институции на властта, органите на местното самоуправление, службите за сигурност, собствениците и операторите на критична инфраструктура, както и въвеждане на система за обучаването им през целия период за изпълняване на такива функции.

Високият положителен имидж е от значение и за човешкия ресурс на организациите от системата за сигурност, което е в състояние да ги мотивира допълнително във високорисковата им дейност. Освен това би нараснало като количество и качество и предлагането на човешки ресурси за включване в дейностите по сигурността и отбраната. Привличането и използването на високообразовани, силно мотивирани, загрижени и приели за свое призвание националната сигурност граждани е възможно само при условие, че съществува високо равнище на имиджа в сектора за сигурност сред гражданското общество. Търсенето на надеждни знания и отричане на лъженауката е основно човешко безпокойство и неизбежен аспект

на това търсене е рискът от грешки при вземането на решения.

Намаляването на образователните резултати при младите хора и децата е посочено сред 29-те глобални риска и 13-те глобални тенденции, идентифицирани в Доклада на Световния икономически форум за 2016 г. Тайната на успех в трансформацията е да съсредоточиш енергията си не върху борбата със старото, а върху изграждането на новото, защото ако не се движим в една посока в образованието и науката за сигурност, алтернативата е да стигнем до увеличаване на фрагментацията на отделните сектори в сферата на националната сигурност.

Научното знание има основното предимство, че не ти казва какво да направиш в конкретна ситуация, не ти предоставя правилната формула за живота, а ти дава начина, по който всеки път, колкото и различна да е всяка ситуация, сам да стигаш до правилното решение. Идеята на научното познание е не да ти бъдат дадени отговори на фундаментални или на прости житейски въпроси, а да се научиш да мислиш така, че да можеш сам да откриваш всеки отговор, който търсиш.

Най-тъжният аспект на живота в наши дни според Айзък Азимов е, че „науката достига знанието по-бързо, отколкото обществото ни достига мъдростта“!

Човекът е мислещо същество, което е дарено с дарбата освен да познава околния свят, да опознава и анализира процесите на самото свое познание – как точно те се случват, един вид обективно самопознание, което е предмет на когнитивната наука – една безкрайно интересна и обширна наука, която хвърля мостове навред и далеч напред. И най-добрата инвестиция в бъдещето на една държава и народ е в образованието на младите.

Това е аксиома, а не теорема, нуждаеща се от доказване. Народът на България има тежка и поучителна история, която го води в борбата за оцеляване в трудни времена и народната мъдрост е много по ценна от учебниците, напечатани с цел печалба!

Отмина вече времето, когато развитието на страните се определяше от изобилието на природни ресурси, в частност петролни ресурси. Днес много по-важни източници са отделните способности, познанията, осведомеността и решителността за прогрес. Главните цели за България са притежаването на съвкупността от необходимите за реализирането на целта източници, които са готови да влязат във взаимодействие. И по-конкретно, да развие потенциала на населението чрез об-

разование и наука, а не лъженаука.

Като илюстрация на позицията и стремежът на авторите, заявени в настоящата статия, текстът е нея е проверен чрез Advego Plagiat в Интернет, което представя и осигурява възможност за бързо индексване от Google.

Литература:

1. Маринов, Р., Стойков, С., Маринов, П. Импакт факторът и неговото място в сферата на наука-та за сигурност. ИК на НВУ „В. Левски“.
2. Стойков, М. Трансформация на характеристиките на системата за сигурност. //Военен журнал, № 1⁴, 2009.
3. Стойков, С. Стратегически мениджмънт на знанието в системата за сигурност и отбрана. Монография. Институт общество на знанието. С., 2012.
4. Стойков, С., Маринов, Р., Маринов, П. Публикационна активност на академичния състав и рейтинг на университетите в образованието и науката за сигурност (научна студия). ИК на НВУ „В. Левски“, 2017.
5. Стойков, С. Интегралният сектор за сигурност, базиран на знания. Форум „Наука“, Сборник трудове, септември 3, 2012.
6. Шваб, Кл. Четвъртата индустриална революция. Изд. „Хермес“, 2016.
7. Програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт-2020“ – <http://horizon2020.mon.bg/>
8. Реферирани български научни издания в световните наукометрични бази данни. <http://www.ue-varna.bg/en/article.aspx?id=15157>.
9. Смиркаров, А. Националната програма за създаване на виртуално образователно пространство: Основни резултати и предстоящи задачи. Младежкото участие и принос. С., 2009.
10. Dumleavy, P. Publishing Your Research in Authoring a PhD: How to Plan, Draft, Write, and Finish a Doctoral Thesis or Dissertation. Palgrave MacMillan, N.Y., 2003.
11. Garfield, E. Citation Analysis as a Tool in Journal Evaluation. //Science, 1972, pp. 178, 471.
12. This ranking has been funded by the Project ACUMEN.European Commission 7th Framework Programme, Capacities, Science in Society 2010. Grant Agreement 266632 and the CSIC Intramural 201310E040.
13. <http://dictionnaire.sensagent.leparisien.fr/%D0%9B%D1%8A%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0/bg-bg/>
14. <http://mostzaknigi.com/2017/04/19/charls-darvin-pisatelski-blog-citati/>
15. <http://www.aqcj.org/impact-factor.html>
16. <http://www.bgfermer.bg/Article/6067859>
17. <http://www.elsevier.com/solutions/sciencedirect>
18. <http://www.scimagolab.com/>
19. <http://www.webometrics.info/en/Europe/Bulgaria%20>
20. <https://ahrefs.com/>
21. <http://www.chitatel.net/forum/topic/13905>
22. <https://www.scopus.com/sources?sortField=&metricName=&sortDirection=&navTo=ALL&offset=1&displayAll=true&sortPerformedState=&sortDirectionMOne=&sortDirectionMTwo=&metricDisplayIndex=0&subjectArea=&typeFilter=&subscriptionFilter=&openAccessDisplay=&tabName=browseSourceTab&bMark=Y&txGid=F90D82C5A5A66442A98B18E858F108A3.wsnAw8kcdt7IPYLO0V48gA%3a3>
23. Webometrics Ranking of World Universities. <http://www.webometrics.info/en/Europe>

SCIENCE AND FALSE SCIENCE FOR THE SECURITY – MEASURE FOR MEASURE

Stoyko Stoykov, Petar Marinov, Sevdalina Dimitrova, Rumen Marinov

Abstract

The authors show in this article valid conclusion for the interconnection between the rating dynamics of the universities in the sphere of education and science for the security and the publishing activity (pseudo activity) in their academic composition in the context of the false science.